

Cam 7: Cyllidebu

Amcanion dysgu

- Gweithio o fewn cyllideb
- I ddatrys problemau aml-gam

Trosolwg o'r cam

Gellid cwblhau'r ddau gam canlynol ar ôl neu yn ystod bloc o addysgu ar ddulliau adio a thynnu ysgrifenedig. Maent yn caniatáu i'r plant gymhwyso eu dysgu i ddatrys problemau bywyd go iawn a rhoi pwrpas atyniadol i'r rhai a allai gael eu dadrithio gan Fathemateg.

Gallai'r plant ddarganfod cost eu cynhwysion gan ddefnyddio gwefan archfarchnad, neu fe allech chi gwblhau'r wers hon mewn archfarchnad a rhoi cyfle iddyn nhw dalu am eu heitemau eu hunain.

Deunyddiau sydd eu hangen

- Mynediad i'r rhyngrwyd neu archfarchnad
- Templed rhestr siopa

Nodiadau cyflwyno

Sleid 2: Y diffiniad o 'cyllideb'	<ul style="list-style-type: none"> • Gofynnwch i'r plant a ydyn nhw'n deall ac yn gallu egluro'r term 'cyllideb'. • Mae cyllideb yn swm penodol o arian sydd gan fusnesau i'w wario dros gyfnod penodol o amser. • Esboniwch mai eu cyllideb fydd y swm o arian y mae'n rhaid iddynt ei wario ar gynhyrchu eu cynnyrch.
Sleid 3: Cyflwyno'r dasg	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd gan y plant gyllideb o £1 fesul aelod o'r grŵp i brynu'r cynhwysion ychwanegol sydd eu hangen i wneud y cynnyrch maen nhw wedi'i ddylunio. • Esboniwch y bydd y plant yn gallu defnyddio eu llyisiau pan fyddant yn cael eu cynaeafu ond bydd angen prynu unrhyw gynhwysion eraill gan ddefnyddio eu cyllideb. • Os canfyddant na allant fforddio eu syniadau gwreiddiol, bydd angen iddynt addasu eu ryseitiau a meddwl am ffyrdd o ddatrys y broblem bywyd go iawn hon. Mae hwn yn gyfle gwych i'r plant weithio ar eu sgiliau adio, tynnu, datrys problemau a gwaith grŵp. • Gellid asesu sgiliau iaith lafar hefyd wrth wrando ar y trafodaethau sy'n digwydd.

Sleid 4: Mathemateg
gydag ystyr

- Os ydych chi'n cwblhau'r cam hwn yn yr ystafell ddosbarth, modelwch sut i ddefnyddio gwefan archfarchnad i chwilio am gynhwysion ac ymchwilio i'w prisiau.
- Gofynnwch i'r plant gadw cyfanswm parhaus o'u costau fel y gallant reoli eu cyllidebau yn effeithiol.
- Anogwch y plant i feddwl yn ofalus pa ddulliau cyfrifo ysgrifenedig y mae angen iddynt eu defnyddio yng nghyd-destun y broblem hon.
- Cymerwch awgrymiadau ar gyfer y dulliau sydd wedi cael sylw ac arwain trafodaeth ar yr un fwyaf effeithlon i'w defnyddio.
- Trafodwch yr awgrymiadau gorau ar gyfer cyfrifo gyda degolion.
- Modelwch y dull yr hoffech iddynt ei ddefnyddio ar gyfer adio a thynnu gyda degolion os oes angen.
- Pwysleiswch bwysigrwydd cywirdeb wrth gyfrifo cyfanswm eu cost i sicrhau eu bod yn aros o fewn eu cyllideb. Anogwch y plant felly i wirio eu gwaith a chymryd awgrymiadau ar gyfer dulliau y gallent eu defnyddio ar gyfer hyn.
- Os ydych chi'n cwblhau'r sesiwn hon yn yr ystafell ddosbarth, unwaith y bydd y plant wedi cyfrifo cost prynu eu defnyddiau a gwirio eu bod wedi aros o fewn eu cyllideb, gofynnwch iddynt ysgrifennu rhestr siopa i'w hathro am y cynhwysion o'u dewis.

Dolenni i'r Cwricwlwm Cenedlaethol

Pwnc	Testun	Amcan
Mathemateg	Adio a Thynnu	<ul style="list-style-type: none"> • Adio a thynnu rhifau cyfan gyda mwy na 4 digid, gan gynnwys defnyddio dulliau ysgrifenedig ffurfiol (adio a thynnu mewn colofnau) • Adio a thynnu rhifau yn feddyliol gyda niferoedd cynyddol fawr • Defnyddiwch dalgrynnu i wirio atebion i gyfrifiadau a phenderfynu, yng nghyd-destun problem, lefelau cywirdeb • Datrys problemau aml-gam adio a thynnu mewn cyd-destunau, gan benderfynu pa weithrediadau a dulliau i'w defnyddio a pham
	Lluosi a rhannu	<ul style="list-style-type: none"> • Lluoswch rifau hyd at 4 digid â rhif un neu ddau ddigid gan ddefnyddio dull ysgrifenedig ffurfiol, gan gynnwys lluosu hir ar gyfer rhifau dau ddigid • Rhannwch rifau hyd at 4 digid â rhif un digid gan ddefnyddio'r dull ysgrifenedig ffurfiol o rannu byr a dehongli gweddillion yn briodol ar gyfer y cyd-destun • Lluosi a rhannu rhifau cyfan a'r rhai sy'n cynnwys degolion â 10, 100 a 1000 • Datrys problemau sy'n cynnwys adio, tynnu, lluosu a rhannu a chyfuniad o'r rhain, gan gynnwys deall ystyr yr arwydd hafal • Datrys problemau sy'n ymwneud â lluosu a rhannu, gan gynnwys graddio yn ôl ffracsiynau syml a phroblemau sy'n ymwneud â chyfraddau syml
	Mesuriadau	<ul style="list-style-type: none"> • Defnyddiwch bob un o'r pedwar gweithrediad i ddatrys problemau sy'n cynnwys mesur [er enghraifft, hyd, màs, cyfaint, arian] gan ddefnyddio nodiant degol, gan gynnwys graddio